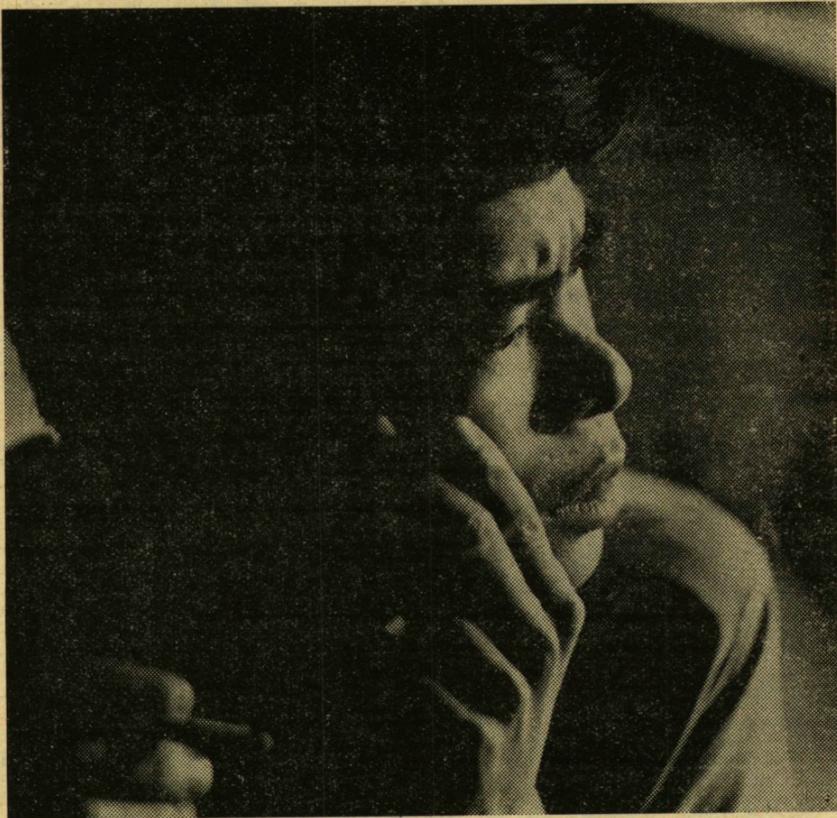

Tizennégyen Vietnamból

Pham Van Hien, Tran Phu Hau és Do Quy Hai. Három név a JATE TTK messziről jött hallgatói közül. A tizenegy biológus- és három fizikusjelölt Vietnamból érkezett, hogy elsajátítsa tudományágának alapjait és később — hazatérve — segítsen hazája fejlesztésében és újjáépítésében.

Vasárnap délelőtt van. Így csak ők hárman vannak otthon. Bólyai Kollégiumbéli szobájukban. A többiek sétálnak, ismerkednek a várossal.

Pham Van Hien már másodéves. Harmadik évét tölti hazánkban. Bár néha még keresgéli a megfelelő szavakat, kiválóan beszél magyarul. Magyarországi munkájukat a fővárosban kezdték.

Mindenki segít

— Először Budapesten töltöttünk egy évet. Magyarul tanultunk. Ezután jöttünk csak Szegedre. Nagyon fontos volt ez az egy éves előkészület. A legtöbb problémát még most is a nyelvi hiányosságok okozzák. Szakmailag nem nagyon nehéz az egyetem, de jegyzetelni még nem tudunk, és ez sok nehézséget okoz.

Valóban nehéz dolguk lehet, hiszen egy számukra szokatlan jellegű és csak kis ideje tanult nyelven kell felsőfokú ismereteket elsajátítaniuk. Hogy ez sikerül nekik, azt bizonyítja az is, hogy 3-asnál rosszabb átlageredménye egyiküknek sem volt az idén. Hogyan érték ezt el?

— Mindenki segít nekünk. Ha valamit nem értünk, évfolyamtársaink mindjárt megmagyarázzák. Most fogunk majd angolul tanulni, így a szak könyvekhez is könnyebben hozzájutunk. A tanulásban pedig igyekszünk utánazni a magyarokat.

Persze az utolsó mondatba valószínűleg hiba csúszott. Vasárnap van, a jegyzetek, könyvek mégis ott találhatók a kezük ügyében. Egyikük pedig beszélgetésünk közben sem zavartatja magát; — tanul. Úgy látszik, az utánzásba egy jó adag önállóság is csúszott, legalábbis a szorgalom tekintetében.

Fiúk a konyhában

Sokat kell tanulniok. Nyelvi problémáikon csak a szorgalom segíthet. Ahol lehet, segít nekik a kollégium is. Eleinte külön szobájuk volt, de hamarosan kérték, hogy együtt lakhassanak magyar kollégáikkal. Így sokkal könnyebb a helyzetük. Ha valamit nem értenek, mindjárt kéznél van a segítség, és sokkal több alkalmuk van arra is, hogy magyarul beszéljenek.

— Hogyan szoktatók meg a magyar konyhát?

— Kezdetben igencsak furcsa volt, de most már nincs bajunk vele. Persze, azért még sokszor főzünk magunknak. Nem mindenkinek van menzajegye, és annak hiányában saját maguk készítik el ebédjüket.

Így tesz Hoang Xuan Thuyen is, aki éppen a konyhában van. Főzni készül. Az asztalon hús, paprika, paradicsom és még néhány kellék sorakozik.

— A lányok nem szoktak nektek segíteni a főzésben?

— Nem, nincs szükség rá. Nálunk mindenki ért ehhez a mesterséghez.

Ha majd hazamennek

Két lány is tanul Szegeden. Az ő helyzetük a nyelv miatt talán még nehezebb. Kevesebbet beszélnek magyarul mint a fiúk, így nehezebben is ta-

nulják meg a nyelvet. Mi az oka? A fiúk szerint szegénylősségük.

— A várossal hogyan vagytok megelégedve?

— Nagyon tetszik. Csendes; friss a levegő és az emberek is nagyon kedvesek.

Az utolsó szó helyén kedves nyelvbottalással „népszerűt” mond Pham Van Hien.

Második, harmadik évüket töltik már hazánkban. Nyáron sem utaznak haza, hiszen nehezen megszertt és még bizonytalan nyelvtudásukat a hosszú távollét igencsak visszavetné. No meg a pénzükből sem telik. Tehát itt nyaralnak, Szegeden és Budapesten. De jártak már a Balatonnál, Esztergomban és Pécsen is. Most nyáron a KISZ révén a Dunakanyarban táboroztak.

Bár régen eljöttek otthonról, azért a hazai eseményekről pontosan értesülnek. Mikor Vietnamból beszélünk, felcsillan a szemük.

— Mindenképpen le kell győznünk az agresszorokat! — mondják. A politikai irányzatban semmiféle változás nem fog bekövetkezni, úgyhogy a békes megoldásra nem nagyon van remény. Addig is igyekszünk helyreállítani a gazdaságot, megteremteni a szocializmus alapjait. Ezzel párhuzamosan harcolunk az agresszió ellen és az ország egyesítéséért. Bár Északon is háború volt, minden fejlődik. Harmincnégyetemünk van: régen hektáronként négy, most átlag öt tonna rizs terem. De néhol a tíz tonnát is eléri. Annyi vasutat és országutat építettünk, mint békében negyven év alatt. Persze, az még titok, hogy hol.

Béke épül Vietnamban

És még felsorol jónéhány példát abból a hatalmas munkából, amit az ország újjáépítéséért folytatnak.

Vietnamban még folyik a háború, hatalmas erőfeszítéseket követelve az országtól. De már megkezdődött a békes újjáépítés is. Ők közben hazánkban tanulnak. Biológusok, fizikusok lesznek. Mire hazatérnek, reméljük béke lesz Vietnamban és tudásukat békés célokra, népünk jólétének megteremtésére és hazájuk fejlesztésére fordítják.

SZ. I.

Mokrintól Klárafalváig

Egy eltűnt nép nyomában

AZ EURÓPAI RÉGÉSZET már rég túljutott a tárgygyűjtés korszakán. A múzeumokba ma nemcsak szépségükért, érdekességükért, vagy egyszerűen az antiquitás iránti vonzalom sajátos megnyilvánulásaként kerülnek a régészeti leletek, hanem olyan módszeresen gyűjtött forrásanyagként, mely az iratlan történelem visszaidézésének egyetlen lehetséges alapját jelenti. A *korszaki régészet nem is annyira tárgyakat, hanem jelenségeket kutat, e jelenségek összefüggéseit vizsgálja.* Ezen összefüggések történeti vetülete ad lehetőséget arra, hogy több ezer éve lefolyt történeti eseményekbe, vagy ez eseményeket átélő emberek mindennapi életébe bepillantassunk. Nyilvánvaló, hogy az ilyen jellegű kutatás túlnő egy-egy múzeum gyűjtőterületének határain, s a különböző területek szakembereitől széleskörű összefogást igényel.

E szükségérzést felismerve szervezett a klinikai múzeum régésze Milorad Girić nemzetközi munkaközösséget, hogy a *Mokrin határában feltárása és elemzése során a Kárpát-medence történetének egy igen fontos fejezetét részleteiben is megismerhessük.* A munkában Farkas Gyula antropológus a JATE embertani Intézetének adjunktusa és magam is résztvettem.

A mokriai korabronzkori temetőben már évek óta folyt ásatás, az ez évi munkálatokkal együtt több mint 290 sír került napvilágra. Tekintésük át röviden, mit láthatott a résztvevő az ásatás során, s szélesebb összefüggéseiben milyen következtetéseket lehet a látótból levonni.

A lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödörökben a csontvázak oldalukon, ún. zsgorított helyzetben feküdtek. Helyzetük az alvó ember összekuporodott fekvésére emlékeztetett. A feltárt sírokat a gondosan térképezve kitént, hogy a *sírok sorokat alkottak de nem úgy, mint a mai temetőkben, hanem a sírgödörök hosszanti irányában.* Lehetséges, hogy egy-egy sor, egy nemzetség, vagy kisebb társadalmi egység tagjait foglalja magában. Az antropológus meghatározta az elhaltok nemét, és életkorát. Kitént, hogy a férfiakat mindig bal oldalukra fektették, koponyájukkal északnak fordítva, a nők jobb oldalon, fejjel délnek irányítva feküdtek. Így aruk a felkelő nap felé néztek.

A MÁSVILÁGI ÚTRA díszruhájukban indították el hozzátartozóikat, a sírba ételt, italt tartalmazó edényeket helyeztek. A csontvázak karcsontjain bronz karpereceket lehetett találni. Az előkelő nők varkocsaikat arany karikákkal ékítették. A női viselethez tartozott két bronz tű — a férfi sírban csak egy szokott előkerülni —, mely a lepelszerű felsőruhát a két vállon összefogta. Az egyik előkelő aszszonyt díszes diadémjával együtt temették el, a széles bronzlemez ékszer a mai pártára emlékeztet. A társadalom legfőbb vezetőjének, talán a főpapnak jelvénye, egy, a termékenység varázslásra utaló motívummal díszített ovális, gyermektenyer nagyságú aranylemez volt, melyet a ruha mellrészére felvarrva viselt. E fejedelmi sír vezette Milorad Girićet a temető nyomára.

Fegyver alig került elő, csupán egyetlen bronzbalta tekinthető annak, békes időszak lehetett tehát a bronzkor e periódusa. Az egyik legfontosabb, összehasonlításra legalkalmasabb lelet a *kerámia. Anyagánál fogva, korszakoként jelentős formaváltozásokat tudunk kimutatni, így alkalmas időrendi, s etnikai kérdések vizsgálatára.* A bronzkor széleskörű kereskedelmi forgalomban mozogtak, így ezek időrendet meghatározó szerepe elsődleges. A kerámiából

azonban következtetni tudunk egy-egy törzs, vagy nép szállásterületének nagyságára, vándorlásának irányára. A mokriai temető kerámiája, az ott előkerült típusok nem ismeretlenek a korrall foglalkozó kutatók számára. Hasonló edényeket a Balkán-félszigetről, s Észak-Anatóliából ismerünk. A fém-típusok kialakulási központját is Kis-Ázsiában találjuk meg.

A Dél-Alföldön számos olyan bronzkori temetőt ismerünk, melynek lelet-típusai a mokriaival egyeznek. *Ilyen temetőket tártak fel Obébán, Pitvaroson, Törökkanizsán és Röszkén.* A legfiatalabb korú sírok párhuzamait Szóreg és Deszk bronzkori sírjaiban találjuk meg. E lelőhelyek körülhatárolják tehát egy bronzkori törzs, vagy talán nép szállásterületét. A temető korát a bronz- és anyagtárgyak egybehangzó tanúsága szerint az i. e. 1700–1600 évek fordulójára tehetjük. Úgy tűnik, hogy az előbb felsorolt temetők közül az Obébai a legidősebb. A második évezred kezdetén Európában nagyarányú népmozgalmak játszottak le. Sok kutató e mozgalmakat a keletől induló indoeurópai vándorlással hozza kapcsolatba. *A népvándorlás során Anatóliából, és a Balkán-félszigetről paraszti gazdálkodást folytató törzsek áramlottak a Kárpát-medencébe ezek egyike a Maros vidékén telepedett le.* Közülük 400 évig tartó békés élete során csaknem végig ugyanazon a telephelyen laktak, a falvak újra és újra ugyanazon a helyen felépített házaik több méter vastag rétegeket alkottak, kis mesterséges dombokat hoztak létre. Ilyen település-halom feltárása folyik most Klárafalva határában. Számos megfontolás alapján, talán ez a népesség tekinthető a thrákság őseinek. Az elmúlt időszak békés kapcsolataira utalnak azok a sírok is, melyek első pillanatra elkülöníthetőek a mokriai temető többi leletétől. Néhány sírban ugyanis csak hamvakat találtunk a sírba tett edények között. E temetkezési szokás a Kárpát-medence középső részén az ún. Nagy-révi kultúra területén volt általános ebben az időben. A hamvasztásos sírokat is beleillesztett azonban a már említett sírsorokba, így arra kell gondolnunk, hogy a két törzs (nép?) tagjai házastársakat is választottak idegenből. Végszetül meg kell emlékezni egy sajátos jelenségről, mely az ún. Maros-kultúrára jellemző. *Viszonylag nagy számban kerültek elő trepanált koponyák. Némelyiken 5–6 cm átmérőjű kerek lyuk tanúsított a drasztikus műtétről, melyet e szenvedő alany túlélt. A seb-
szélek ugyanis a legtöbb esetben beforrottak. A műtétek okát ma még nem ismerjük.*

AZ ELMONDOTTAKBÓL kiténik, hogy számos történeti kérdésre máris választ kaphatunk, nem sokkal leletek napvilágra kerülése után. Bizonyos azonban, hogy az embertani, állattani, radiokarbon, metallurgiai, pollenanalitikai stb. vizsgálatok után, sokkal árnyaltabban tudjuk felvázolni, egy 3500 évvel ezelőtt lejátszódott történeti időszak képét.

TROGMAYER OTTÓ

Kollégiumok területi konferenciája

Kollégiumi vezetők területi konferenciájára került sor október 10-én a Móra Ferenc Kollégium kultúrtermében. Rögzítették évi munkatervüket, majd az új működési, és szervezeti szabályzatból adódó aktuális feladatokról hangzott el tájékoztatás. A tanácskozás résztvevői tapasztalatcserre jellegű megbeszélést folytattak az elsőévesek — különösképpen a hátrányos helyzetű hallgatók — segítségének lehetőségeiről. Kollégiumaink vezetői legközelebb novemberben Szarvason találkoznak.

Tanulótanárok

VAN ÁM tanárjelöltünk — meséli hetedik kis barátom. Mi úgy mondjuk: tanulótanárok, mert tudod ők még nem teljesen kész tanárok, most edzenek. A mi osztályunkban heten vannak, négy néni és három bácsi. Ha rosszak is vagyunk néha, azért szeretjük őket és nagyon sokat beszélgetünk róluk.

Legjobban Ceglédi tanárjelölt néni szeretjük. A múltkor az órája előtt matek volt és förtelmesen nehéz nagy-dolgot írtunk. Ő ezt megtudta és nem feleltetett. Azt mondta majd a következő órán duplán felelünk, de ha akar valaki, felelhet! Persze senki nem akart, — gondoltuk, miért rontsuk el a kedvét, ha már elhatározta, hogy nem felelhet. Különben is nagyon menő. Úgy magyaráz, hogy muszáj odafigyelni és megtanulta valamennyiünk keresztnevét is. Nem úgy mondja, hogy Lukács ne járjon a szád, hanem így — Lukács Zoli, nem illik rendetlenkedni az órán. Ilyenkor mindig rájövök, hogy tényleg nem illik.

Fehérvári tanárjelölt néni viszont tegnap nagyon kiborítottuk. Képzeld, egész órán ő felelt saját kérdéseire.

Senki nem jelentkezett. Persze piszok dolog volt tőlünk, de a múlt órán miért veretett be ok nélkül hat osztálytársunkat? Hát mond lehet azért törőből egyest adni, mert véletlenül kinyitva esett le a könyvem a földre?! Vagy azért, mert Peti nem tudta megmondani, hogy mit jelent magyarul a humanizmus?!

Szegedi tanárjelölt néni pedig mindig sétál az osztályban. Elmegy a falig — közben magyaráz —, majd visszamegy az asztalhoz, belepislant a könyvbe és megy tovább. Mondd, neki miért szabad puskázni?

Képzeld, Csabai tanárjelölt néni majdnem miniszoknyát hord, pedig egyáltalán nincs jó lába. És a múltkor leszidta a Colost, a padtársamat, mert hosszú a haja. Jó vicc, pedig a Colos sokkal menőbb hosszú hajjal, mint ő miniszoknyában.

Pécsi tanárjelölt bácsi órája olyan, mint a tanulószoba. Szinte mindig megtanuljuk már az órán az új anyagot. Tudod, befejezi a magyarázatot félre. Utána kezd el elől, és így tovább egészen a kicsőngetésig. Egyik órán három és félszer mondta el az anyagot. Ez az egyéni csúcsa.

Vásárhelyi tanárjelölt bácsi viszont jó fej! Ha kérdezzük tőle valamit és esetleg nem tudja, minden további

nélkül bevallja és megígéri, hogy utána néz. És tudod mi az érdekes, az hogy tényleg meg is nézi és a következő órát azzal kezdi. Csütörtökön eljött őrsi foglalkozásra is. Sokat és érdekesen mesélt, még focizott is velünk. Ő volt a Fatér. Igaz beszedett egy óriási mazzola gölt, de mi vigasztaltuk. Mert tudod, mi legalább szeretünk focizni, ha nem is tudunk.

Képzeld, kedden találkoztam Palotai tanárjelölt bácsival a téren. Közöntenek neki, de ő nem köszönt vissza. Éppen csokolózott egy néniel, pedig meg nem is volt sötét. Biztosan nagyon jó lehet csokolózni, ha nem tudnak várni estig.

Majd elfelejtettem! Beírtak a panaszkönyvembe, mert viccet meséltem az órán. Először hangosan is el kellett mondanom, aztán beírta, hogy túrheterlen a magatartásom. Jó, megérdemeltem. De ahhoz mit szólsz, hogy a szünetben, mikor bementem a tanáriba a szertárkulcsért hallottam, hogy az én viccemmel szórakoztatta a többi tanárnéni és tanárbaácsit?!

ÉS MOST nem is mesélek többet, megyek haza, mert anyu kikérdezi a leckét és meg kell tanulnom, mert az ellenőrzőt sem írta még alá.

MÉSZÁROS REZSŐ